

C-187/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. március 23.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Amtsgericht Lörrach (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. március 21.

felei:

E. V. G.-T., P. T., F. T. és G. T.

[omissis]

Amtsgericht Lörrach (lörrachi helyi bíróság, Németország)

Végzés

A

P. M. J. T., született 1931. 12. 12-én, meghalt 2021. 09. 15-én
 , állampolgárság: francia, utolsó lakcíme: S-Straße – örökhagyó –

érelkelt felek:

E. V. G.-T. [omissis]
 – 1.r. fél –

[omissis]

P. T. [omissis]
 – 2.r. fél –

F. T. [omissis]
 – 3.r. fél –

G. T. [omissis]
 – 4.r. fél –

hagyatéki eljárásában

az Amtsgericht Lörrach (lörrachi helyi bíróság) 2023. 03. 21. napján meghozta az alábbi végzést:

1. A bíróság az eljárást az Európai Unió Bíróságának az alábbi előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben hozott döntéséig felfüggeszti.
2. Az eljáró bíróság az alábbi, az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (európai öröklési rendelet) 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja értelmezésére vonatkozó kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra az EUMSZ 267. cikke (1) bekezdésének b) pontja és (2) bekezdése alapján az Európai Unió Bírósága elé:
 - a) Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy az magára az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárásban előterjesztett kifogásokra is vonatkozik, és a bíróság nem vizsgálhatja azokat, és nem csak a más eljárásokban előterjesztett kifogásokra vonatkozik?
 - b) Ha az a) pontra igenlő a válasz: Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy az európai öröklési bizonyítványt akkor sem lehet kiállítani, ha az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránti eljárásban kifogást emeltek, de azt a német jog szerinti öröklési bizonyítvány iránti eljárásban már megvizsgálták?
 - c) Ha az a) pontra igenlő a válasz: Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy azon akkor is bármely kifogás értendő, ha azt megalapozatlanul terjesztették elő, és erről a tényről nem kell formális bizonyítást lefolytatni?
 - d) Ha az a) pontra nemleges a válasz: Milyen formában kell a bíróságnak megadnia azokat az okokat, amelyek alapján a bíróság elutasította a kifogásokat és kiállította az európai öröklési bizonyítványt?

Indokolás

I. A jogvita tárgyának és az ügy releváns tényállásának bemutatása

Az örökgyó utolsó lakóhelye R.-ben (Németország) volt, francia állampolgár volt, és 2021. 09. 15-én halt meg. 2021. 11. 23-án az 1.r. fél, az örökgyó volt

felesége, akit az eljárásban jogi képviselő képviselt, őt mint egyedüli örökös feltüntetve európai öröklési bizonyítvány kiállítását kérte. Létezik egy végrendelet a következő tartalommal:

Közös végrendelet

Mi, az 1937. 12. 29-én született E. G.-T. és az 1931. 12. 12-én született P. T. házastársak, mindketten S-Straße-i lakosok, az alábbiakat nyilatkozatot tesszük:

- 1) Nem kötnek bennünket a korábbi öröklési jogi végintézkedések, és nem tettünk öröklési jogi végintézkedéseket. Elővigyázatosságból visszavonunk minden olyan végintézkedést, amelyet korábban egyoldalúan vagy közösen tettünk.
- 2) Kölcsönösen egyedüli örökösnek nevezzük egymást. Ezen örökösnevezés kölcsönös és kötelező erejű. A túlélő házastársat ez a rendelkezés egyebekben nem korlátozza. Szabadon rendelkezhet a halála esetére, még hozzá már az elsőként elhunyt házastárs halála előtt, de csak arra az esetre, ha ő lesz a túlélő házastárs.
- 3) Mindketten németországi lakosok vagyunk, és a német öröklési jogot kívánjuk alkalmazni, amelyet a jogválasztás keretében – a megengedett mértékben – alkalmazandó jogként határozzunk meg. Ez a rendelkezés kölcsönös.

Kelt R.-ben, 2020. július 23-án.

E. G.-T.

Ez az én akaratom is.

P. T.

Ez a végrendelet kézzel írt, amelyet G.-T. érdekelt fél írt alá. A végrendeletet ezenkívül az örökhagyó írta alá.

Van egy korábbi végrendelet is, amelynek tartalma a következő (német fordítás franciából):

Én, P. M. J. T., született A.-ban, 1931. 12. 12-én, T. L. R., SPANYOLORSZÁGI lakos

visszavonom az összes korábbi végintézkedésemet.

Hagyatékom rendelkezésre álló részét két unokámra, P. fiaira,

N. A. J. T.-re, született A.-ban, 1988. 10. 12-én, és

J. N. J. T.-re, született A.-ban, 1993. 06. 25-én, hagyom.

Egyenlően osztoznak rajta.

P. fiamat, és csakis őt nevezem meg, hogy szervezze meg a gyászszertartásomat gregorián misével és a temetésemet D.-ben, Spanyolországban.

Kelt A.-ban, 2001. május 31-én

Ez az én végrendeletem.

P. T.

Ezt a végrendeletet az örökhagyó kézzel írta és aláírta.

Az 1.r. fél a 2020. 07. 23-i végrendelet alapján egyedüli örökösnek tekinti magát. A 2–4.r. felek érvénytelennek tekintik ezt a végrendeletet. Azzal érvelnek, hogy az örökhagyó a végrendelet készítésekor már nem volt végrendeletre képes, és az aláírás nem a sajátja.

Az örökhagyó azonban még végrendeletre képes volt. A 2–4.r. felek csak azt állították, hogy az örökhagyó időről időre zavartan viselkedett. Ez azonban nem elegendő ahhoz, hogy a végrendeletre való képesség hiányára következtessen a bíróság, vagy további vizsgálatok nélkül elfogadja e kifogást. Ehhez konkrétumokat kellene felhozni arra vonatkozóan, hogy milyen, az akaratot oly mértékben korlátozó hiányosságok merülhettek fel, hogy az örökhagyó már nem értette meg a végrendelet jelentését és következményeit [omissis].

Az aláírás szintén az örökhagyótól származik. Az örökhagyó több aláírását is benyújtották a bíróságnak. Egy 1956-os aláírás az egyetlen, amely eltér a többitől. Minden későbbi aláírás megegyezik a végrendeleten szereplő aláírással.

II. Az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szövege és a vonatkozó ítélkezési gyakorlat

A Bürgerliches Gesetzbuch (német polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BGB) 2267. §-a:

¹A 2247. § szerinti közös végrendelet elkészítéséhez elegendő, ha az egyik házastárs az ott előírt alakban elkészíti a végrendeletet, és a másik házastárs saját kezűleg aláírja a közös nyilatkozatot. ²A házastársával együtt aláíró házastársnak fel kell tüntetnie azt a helyet, ahol, és azt az időpontot (év, hónap és nap), amikor hozzáadta az aláírását.

A Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (a családi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény, a továbbiakban: FamFG) 26. §-a:

A bíróság hivatalból lefolytatja a határozat szempontjából lényeges tények megállapításához szükséges vizsgálatokat.

FamFG 352e. §-a:

(1) ¹Az öröklési bizonyítvány csak akkor állítható ki, ha a hagyatéki bíróság a kérelem megalapozásához szükséges tényeket megállapítottak tekinti. ²A bíróság végzéssel határoz. ³A végzés a meghozatalát követően lép hatályba. ⁴Nincs szükség a végzés kihirdetésére.

(2) Ha a végzés ellentétes valamelyik fél kinyilvánított akaratával, a végzést közölni kell a felekkel. ²Ebben az esetben a bíróság felfüggeszti a végzés azonnali hatályát, és a végzés jogerőre emelkedéséig elhalasztja az öröklési bizonyítvány kiállítását.

(3) Ha a bíróság már kiállította az öröklési bizonyítványt, a végzés elleni panasz csak annyiban fogadható el, amennyiben az öröklési bizonyítvány visszavonását kéri.

Az Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz (a nemzetközi hagyatéki eljárásról szóló törvény) 35. §-a:

(1) Amennyiben a 650/2012/EU rendelet és e szakasz rendelkezései másként nem rendelkeznek, a családi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvényt kell alkalmazni.

Az Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz (a nemzetközi hagyatéki eljárásról szóló törvény) 39. §-a:

(1) ¹Ha az európai öröklési bizonyítvány kiállításának feltételei fennállnak, a bíróság az európai öröklési bizonyítvány eredeti példányának kiállításával határoz. ²Ha a hiteles másolat kiállításának vagy a hiteles másolat érvényességi idejének meghosszabbításának feltételei fennállnak, a bíróság a hiteles másolat kiállításával vagy a hiteles másolat érvényességi idejének meghosszabbításával határoz. ³Egyebekben végzéssel dönt a bíróság.

(2) Az európai öröklési bizonyítvány és hitelesített másolat kiállításához a 650/2012/EU rendelet 81. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a 67. cikk (1) bekezdésének második mondatában említett formanyomtatványt kell használni.

Az öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdésének második albekezdése a) pontjával kapcsolatos német ítélkezési gyakorlat:

OLG Stuttgart (stuttgarti regionális felsőbbbíróság, Németország) 2020. december 15-i határozata – 8 W 342/20, [omissis]
ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00

Ennek előzménye: AG Stuttgart (stuttgarti helyi bíróság, Németország) 2020. augusztus 10-i határozata – 30 VI 665/19 –, [omissis] ECLI:DE:AGSTUTT:2020:0810.30VI665.19.00

III. Az előzetes döntéshozatalra utalás indokai

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett a) kérdés

Az eljárás az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának értelmezésétől függ. A 2–4.r. érdekelt felek kifogást emeltek az 1.r. érdekelt fél kérelmével szemben. Ezeket a kifogásokat megvizsgálta a bíróság, és az ügy olyan mértékben érett meg a döntésre, hogy a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az 1.r. fél az örökhagyó egyedüli örököse lett. Ezzel teljesülnek az európai öröklési bizonyítvány kiállításának az öröklési jogi rendelet 67. cikkének (1) bekezdésének első albekezdése szerinti feltételei. Ilyen bizonyítványt azonban nem lehet kiállítani, ha az öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az az öröklési bizonyítvány kiállításával kapcsolatos eljárásban előterjesztett kifogásokra is vonatkozik.

Egy ilyen értelmezés megakadályozná az európai öröklési bizonyítvány kiállítását, mivel ebben az eljárásban emeltek kifogást.

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett b) kérdés

Az 1.r. fél jogi képviselője bejelentette, hogy az eljárás felfüggesztése esetén öröklési bizonyítvány iránti kérelmet nyújt be. Ebben az esetben a kifogásokat a nemzeti joggal összhangban kell megvizsgálni. Ha a kifogásokat az öröklési bizonyítványra vonatkozó eljárás során már megvizsgálta a bíróság, felmerül a kérdés, hogy ezt követően egyáltalán vannak-e még az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdésének második albekezdésének a) pontja szerinti kifogások, vagy ezekről már döntés született, és az európai öröklési bizonyítványt ki kell állítani.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett c) kérdés

Egyebekben a 2–4.r. érdekelt felek nem terjesztették elő megalapozott kifogást, így a bíróság az ügyet formális bizonyításfelvétel nélkül is döntésre érettnak tekinti. Az európai öröklési bizonyítvány kiállítása tehát attól függ, hogy az ilyen kifogásokat is érinti-e az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett d) kérdés

Ha a bíróságnak eleve meg kell vizsgálnia a kifogásokat, akkor felmerül a kérdés, hol kell ezt dokumentálnia. Az európai öröklési bizonyítvány kiállításához a kiállító hatóság az európai öröklési rendelet 81. cikkének (2) bekezdésével

összefüggésben értelmezett 67. cikke (1) bekezdésének második mondatában említett formanyomtatványt használja A formanyomtatványon a következő záradék szerepel:

A kiállító hatóság igazolja, hogy minden szükséges lépést megtett a kedvezményezetteknek a bizonyítvány kiállítása iránti kérelemről történő tájékoztatásához, és hogy a bizonyítvány kiállításakor a kedvezményezettek a bizonyítványban szereplő egyetlen adatot sem vitatták.

Felmerül a kérdés, hol kell dokumentálni, hogy kifogást emeltek, de azt elutasították. Ez annak fényében kérdéses, hogy az eljárásjog nem írja elő az európai öröklési bizonyítvány kiállításáról szóló kísérő határozatot.

IV. Azon okok, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának értelmezését illetően

Az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának értelmezése vitatott Németországban. Az egyik képviselt nézet szerint az európai öröklési rendelet konszenzusos eljárást ír elő. Ezért az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja magában az öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárásban előterjesztett kifogásokra vonatkozik [omissis] [szakirodalom]. Ennek fő oka az, hogy az európai öröklési rendelet eljárásjogi szabályai nem teszik lehetővé a peres eljárások lefolytatását. Közös megegyezésen alapuló eljárásként van meghatározva, amely nem ír elő jogvitát rendező határozatot.

A másik vélemény szerint a bíróság maga is megvizsgálhatja a kifogásokat [omissis]. Ezen csak a más eljárásokban előterjesztett kifogások értendők. Ez összhangban van az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdésének második albekezdése b) pontjával is. Az európai öröklési rendelet 66. cikke (1) bekezdésének második mondata a hivatalbóli vizsgálat elvéről rendelkezik, amennyiben a nemzeti jog úgy rendelkezik, mint Németországban a FamFG 26. §-ában.

Az OLG Stuttgart (stuttgarti regionális felsőbíróság) a 2020. 12. 15-i végzésében – 8 W 342/20, [OMISSIS] ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00 – úgy határozott, hogy le kell folytatni a peres eljárást. Ennek során helyt adott a jogorvoslati kérelemnek, mivel ez a kérdés alapvető fontosságú, és a legfelsőbb bíróság még nem határozott erről a kérdéstről. A szakirodalom annyiban kritikával illette ezt a döntést, hogy az OLG Stuttgart (stuttgarti regionális felsőbíróság) nem terjesztette ezt az értelmezési kérdést az Európai Unió Bíróság elé [omissis]. A jogorvoslati kérelmet nem nyújtották be, ezért az eljárás nem jutott el a BGH-hoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), amely az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján köteles lett volna a kérdést előzetes döntéshozatalra az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni.

Az 1.r. fél jogi képviselője azt állította, hogy ha az a) kérdésre igenlő a válasz, akkor olyan helyzet állhat elő, amelyben a tényleges örökös számára nem lehet európai öröklési bizonyítványt kiállítani. A szakirodalomban ezzel szemben úgy vélik, hogy legalább a fellebbviteli bíróság vizsgálhatná a kifogásokat, és így a kiállító hatóság és a fellebbviteli bíróság között eltérő értékelési kritériumok érvényesülnek (az európai öröklési rendelet 72. cikke). [omissis] Úgy vélik továbbá, hogy az európai öröklési bizonyítványt akkor is ki kell állítani, ha a kifogásokat már egy másik eljárásban megvizsgálták [omissis]. Ez lehet a német jog szerinti hagyatéki eljárás, amelyre a b) kérdés vonatkozik, mivel a német hagyatéki eljárásban a kifogásokat hivatalból vizsgálja és határozza meg a bíróság.

Az elfogadhatatlan következmények elkerülése érdekében a szakirodalomban azt javasolják, hogy a visszaélésszerű kifogásokat figyelmen kívül kell hagyni [omissis]. Erre vonatkozik a c) kérdés. Ebben az eljárásban a kifogásokat nem visszaélésszerűen, hanem olyan megalapozatlan módon terjesztették elő, hogy nincs szükség formális bizonyításfelvételre.

Jogorvoslati tájékoztató:

[omissis]